

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Mir ljudem na zemlji!

Mir ljudem na zemlji! Nikdar še niso te pomenljive besede ljudem tako globoko segle v srce, kakor ravno ta Božič. Še nikdar niso te lepe besede vzbujale taka čustva, kakor to leto.

Mir ljudem na zemlji! Kakšno nasprotje! V cerkvi bodo čustveno prepevali „Mir ljudem na zemlji“, tam zunaj na bojnem polju pa še vedno govori morilno orožje, še vedno grome kanoni in sikajo šrapneli smrtonosno v vojaške vrste! Ali je to „mir ljudem na zemlji“?

Da! Kanoni sicer venomer govore svojo staro smrtno pesem, vsakdo pa tudi ve, da je ta grozna, pretresujoča pesem vendar-le predhodnik miru. Ta pesem ima tudi med drugim milejše akorde, ki ljudem na zemlji ukazujejo, žele in zanesljivo prorokujejo „mir ljudem na zemlji“.

Res, nešteto gorja je povzročila vojska, vendar ima tudi to gorje milejše strune, ki nesrečne družine tolaži in jim zagotavlja „mir ljudem na zemlji!“

Žalostna sedi mati pred božičnim drevescem. Sveža rana se še ni zacelila — padel ji je pred kratkim njen edini sin na bojišču. Žalostno se zamisli nazaj v one čase, ko je njen sinček veselo skakljal okoli božičnega drevesca. Božična pesem jo zdrani in strezni, žalost se spremeni v zadovoljnost in veselje; božična pesem jo prešinja s sladko zavestjo, da je tudi svojega sina žrtvovala za „mir ljudem na zemlji“.

V drugi hiši si briše zopet žena solze, ko se zamisli pri božičnem drevescu na lansko leto, ko je njen mož, presrečen v krogu svojih otrok in nje, praznoval božične praznike. Letos ga ni! Še vedno je na bojnem polju! In vendar njene solze niso samo solze žalosti; v njih se iskri tudi doslej nepoznano veselje. Tudi njen mož se bori za boljšo bodočnost nje same, njenih otrok, da, za bodočnost cele države. Tudi njen mož opravlja vzvišeno službo in stremi za najboljšim ciljem, „mir ljudem na zemlji“.

In naši vrli vojaki! V bojni vrsti bodo letos obhajali božične praznike! Kaka sprememba! Za božično drevo jim je puška, božično pesem pa jim godejo kanoni, mesto toplo zakurjene sobe, bodo jih morda obdajali zemeljski jarki. Tudi ti si bodo zmisli nazaj na vesele božične praznike. Kljub temu pa tudi letos njihovo lice ni žalostno. Tudi z njihovega lica sije zavest, da se borijo za svoje drage. Saj dobro vedo, da so ravno oni vpoklicani za tako zvišeno službo, napraviti zopet mir „ljudem na zemlji“.

Kakšna čustva bodo navdajala nesrečne družine, katere je zapodil bojni metež brez imetja daleč po svetu? Naj si je bila njihova kočica še tako borna, bila je vendar njihova streha. Letos pa se morajo potikati po svetu in drugim ljudem tako rekoč nadlego delati. Pod tujo streho bodo obhajali letošnji Božič, vendar tudi ti ne bodo nevoljni nad svojo usodo, saj dobro vedo, da so te žrtve, le žrtve za „mir ljudem na zemlji“.

Ni ga menda človeka, ki bi na ta ali oni način ne bil prizadet po vojski. Malodane pri vsaki hiši bo za letošnji Božič vsled vojske nastala kaka žalostna

sprememba. Vsakdo si želi čimprej zopet blagodejen mir, vsakdo bo tudi ravno za Božič še lažje prenašal svojo usodo, kojo nam je vojska naklonila; tudi njegova žrtev je v službi najlepšega idejala, tudi njegova žrtev zagotavlja „mir ljudem na zemlji“.

Na južnem bojišču.

Boji pred umikanjem v Srbiji. Graški listi priobčujejo: „Pester Lloyd“, se o bojih pred umikanjem naših čet iz Srbije poroča sofijskemu listu „Kambana“ iz Niša:

Boji so trajali od 3. do 8. decembra, 6 dni in 5 noči. Srbi so zbrali vse svoje sile. Celo od bolgarske meje so odposlali čete v boj. Boji so bili izredno hudi. Srbske izgube so bile zelo velike. Ceste so se nahajale v tako slabem stanju, da artilerija in tren avstroogrskke armade nista mogla v taki sili pravočasno dohiti, kakor je to zahteval ljut, obupen napad Srbov. Edino zato je armadno vodstvo ukazalo, naj se avstroogrskke čete umaknejo. Nikakor ni umikanje povzročilo posebno srbsko junaštvo ali kak drug razlog v avstrijski armadi. Ko so avstroogrskke čete izprevideli, da njih težki topovi in vozovi na omečenih cestah ne morejo naprej, so bile prisiljene, da so se umaknile v ugodnejše ozemlje, kjer izvedejo novo razvrstitev in čakajo ukaza za nove operacije. Srbi so predvsem napadli četo, dve diviziji, podmaršala Krausa, ki so s težko artilerijo obstreljevale srednje utrdbe Kragujevca. Ta skupina je zadala Srbom krvave izgube in je odbila vse napade z veliko silo.

Tudi čete, ki so prodirale iz Belgrada proti jugu, so odbile srbske napade, a morale so se umakniti, ker je to zahteval splošen strateški položaj. Tretji avstroogrski armadi je stala srbska premočna sila nasproti.

Tretja armada je stala na črti Rudnik-Gornji Milanovac. Srbe je močno pritiskala in je osobito takozvani akademski gardi, v kateri služijo sami inteligentni Srbi, zadala velike izgube. Vkljub temu se je morala umakniti od Valjeva. Severna črta avstroogrskih čet je zadržavala napad srbskega levega krila in središča in je tako krila umikanje.

Vsi sofijski listi naglašajo, če tudi so zasedli Srbi svoje prejšnje postojanke in če tudi se je avstrijska armada po izvedenih junaških činih umaknila, srbska armada svoje zmage ne bo dolgo uživala, ker nova avstrijska ofenziva gotovo radikalno izpremeni položaj. Niti Srbi sami ne smatrajo izida teh bojov odločilnim in niti ne zakrivajo, da se prava vojska še-le zdaj prične.

Pred Kotorjem. „Frankfurter Zeitung“ poroča z Dunaja: „Südslavische Korrespondenz“ poroča iz Dubrovnika: Odkar je neka naša velika bojna ladja obstreljevala Lovčen, so Črnogorci šele pred nekaterimi dnevi zopet pričeli z operacijami. Črnogorci so na Lovčenu zopet razvrstili topove in pričeli streljati na Kotor in na nekatere naše postojanke. Obnovljeno obstreljevanje se izvaja še slabše kot prejšnje. Prejkslejši letalci živahno delujejo. Vsak dan se pojavijo nad Lovčeno, Barom in nad Cetinjem. V gorah močno sneži. Po gorskih potih je zato nemogoče hoditi.

Prednje črnogorske straže, ki so prej ponovno napadale ponoči, so prekinile napade. Vojaki leže zakopani v svojih duplinah in več dni ne pade noben strel.

Sestanek švedskega, danskega in norveškega kralja.

Na vabilo švedskega kralja so se v petek, 18. t. m. sestali v Malmöju švedski, danski in norveški kralj.

K temu sestanku treh kraljev v Malmö pripominjajo listi: Trije severni kralji so hoteli s tem poudariti edinost in solidarnost severnih držav. Severne države so težko prizadete vsled vojske, zlasti glede trgovine na morju. Upale so, da jih bo podpirala pri njihovem protestu Amerika. To upanje se je izjalovilo. Zato bodo poskušale same na lastno pest olajšati si neznosne razmere. Namen sestanka ni bil, skleniti kako severno zvezo, ker so gospodarske in politične razmere teh držav preveč različne. Izključeno je tudi, da bi se pridružile tej ali oni vojskujoči se skupini; za to jim manjka potrebna moč. Sestanek je bil samo resna demonstracija na vse strani, da so tudi severne države tukaj, s katerimi mora evropska vojska računati. Zanimivo je, da so skušali Angleži sestanek preprečiti in da je angleško časopisje zelo zabavljalo. — „Lokalanzeiger“ piše, da vse napeto pričakuje sestanka treh kraljev in da mu pripisujejo izredno veliko politično važnost. Sodi se, da se ne bodo sklenili koraki proti Avstro-Ogrski in Nemčiji in da bodo najbrže sklenili politiko močne nevtralnosti nasproti vojskujočim se državam.

Nemško brodovje napadlo angleško obal.

Nemške bojne ladje so obstreljevale 16. decembra zjutraj utrjeni obrežni mesti Scarborough in Hartlepool. V Hartlepoolu je bilo po angleških poročilih ubitih nad 20 oseb, ranjenih pa 80. Povzročila se je znatna škoda, gazometer gori. Trdnjavo Westhartlepool so pričeli obstreljevati Nemci med 8. in 9. uro zjutraj. V Scarboroughu sta bili poškodovani dve cerkvi; več streh se je podrlo. Bajje je v Whitbyju deloma poškodovana zgodovinska opatija. Prebivalstvo beži v notranjo deželo.

Dva angleška torpedna rušilca potopljena, tretji močno poškodovan. Berlin, 18. decembra. Uradno se poroča: O napadu na vzhodno angleško obal se poročajo naslednje podrobnosti: Pri bližanju angleški obali so bile naše križarice brez uspeha napadene od štirih angleških torpednih rušilcev. Eden rušilec je bil uničen, drugi pa je zelo poškodovan ušel. Baterije v Hartlepoolu so bile prisiljene, da so utihnile; več detonacij kakor tudi trije veliki požari so se mogli dognati s krova. Obrežna stražna postaja in vodovod v Scarboroughu, kakor tudi obrežna stražna in signalna postaja v Whitbyju so porušene. Naše ladje je zadelo z obrežja nekaj strel, ki so povzročili le nezatno škodo. Na drugem mestu je bil še nadaljni angleški torpedni rušilec potopljen.

Beg iz Scarborougha. Amsterdam, 18. decembra. (Kor. ur.) Poročevalcu lista „Yorkshire Post“ je pripovedoval očevidec,

da je v Scarboroughu hitelo na tisoče ljudi iz hiš proti kolodvoru in po cesti v notranjost dežele. Le malo ljudi je imelo kaj pri sebi. Večji del prebivalstva je zapustilo mesto po železnici. Iz železniških voz se je videlo cele množice ljudi z otroci na voze se peljati v notranjost dežele.

Angleške žrtve na vzhodni obali. V Hartlepool je ubitih 50 civilistov, 115 je pa ranjenih.

Vojska z Rusi.

Okoli Krakova. „Gazeta Krakowska“ dne 16. decembra piše: V razdalji nad 30 km ni v okolici Krakova nobenega ruskega vojaka. Na severu, jugu in vzhodu se Rusi naglo umikajo ter zapuščajo municijo in tren. Na celi črti srečno napreduje energično preganjanje sovražnih čet. Sme se trditi, da je to dokaz za ugodni razvoj naše ofenzive v smeri proti Wolbromu in Bochniji. Povsod se vršijo uspešni boji z umikajočo se armado.

Veliki transporti ruskih ujetnikov. „Nova Reforma“ poroča, da je v petih dneh minulega tedna nad 17.000 ujetnikov iz Poljskega kraljestva, Galicije in Karpatov šlo skozi Moravsko Ostravo. Večina je bila odposlana v Jožefovo in Terezijino mesto. Nad sto ruskih častnikov je bilo poslanih v Mondsee. Pri Liberecu so postavljene barake, v katerih je mogoče spraviti nad 20.000 ujetnikov.

Rusko umikanje priznано. Kodanj, 16. decembra. „Politiken“ poroča: Cenzura je dovolila, da smejo petrograjski listi poročati, da se ruske armade umikajo iz Karpatov, zahodne Galicije in iz raznih delov zahodne Poljske.

Rusi se umikajo na celi črti, avstrijsko-nemške čete jih zasledujejo. Dunaj, 17. decembra. Uradno se poroča: Po zadnjih poročilih je odpor ruske glavne sile zlomljen. Na južnem krilu v večdnevni bitki pri Limanovu, na severu od naših zaveznikov pri Lodzu in sedaj tudi ob Bzuri popolnoma poražen, vsled našega prodiranja čez Karpate od juga ogrožen, je nastopil sovražnik splošno umikanje, katero skuša kriti s trdovratnimi boji na predkarpatskem ozemlju. Tu napadajo naše čete na črti Krosno-Zakliczyn. Na ostali fronti je zasledovanje v teku.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, gen. major.

Boji okoli Przemysla. Dunaj, 18. decembra. Okoli Przemysla se vrše manjši boji. Rusi se udajajo vsled lakote in mraza.

Ruski vojaki se bojijo Przemysla. List „Militärzeitung“, ki se izdaje za našo armado, priobčuje med drugim sledeče poročilo:

Od ruske armade, katera obkoljuje Przemysl, so Rusi pred kratkim odposlali s tremi železniškimi vlaki mnogo ruskega moštva, ki se ni dalo gnati — proti trdnjavi. Ker so se ustavljali, je rusko poveljstvo dalo uporne vojake zvezati in jih poslalo v kaznilnice v Rusijo.

Železnice povzročile ruske neuspehe. London. Vojaški sotrudnik lista „Times“ piše: Rusom se ni posrečilo Nemcev vreči iz Poljske. Tega ni krivo pomanjkanje moštva ali pa poguma, ampak pomanjkanje železnic. Dve ruski armadi sta se morali dvakrat z velikimi izgubami umakniti vsled pomanjkljive zveze železnic, dočim

so mogli Nemci vsled dobrih zvez vreči na odločilna mesta dovolj čet. Rusi morajo pričeti takoj po vsem Poljskem zidati nove povprečne železnice, da bodo lahko čete z ene na drugo stran prevažali. Vsak dan zgrade lahko 20 km železnice. Dokler ne bodo tega storili, bodo vedno na slabšem kot Nemci.

Nemški avtomobili v vojski. Nemci na Rusko Poljskem se čudovito hitro kre-tajo, njih železniško omrežje je jako dobro razvito, poleg tega razpolagajo s silovito množino avtomobilov, s katerimi svoje čete prevažajo. V nekem malem mestu so zbrali pred kratkem 3000 avtomobilov, ki lahko prevažajo 20.000 do 30.000 mož. Nemci grade tudi nove ceste.

18 nemških armadnih zborov na Poljskem. Genf, 16. decembra. Po peterburških poročilih se gigantska bitka na Poljskem brez presledka nadaljuje. Z nadčloveško silo skušajo Nemci obdržati svoje postojanke. Hindenburgove čete se bore z ljuto silovitostjo. Nemške čete cenijo na osemnajst armadnih zborov.

Rusi se umikajo. Piotrkow in Przedborz zavzeta. Rusi vrženi iz postojank na črti Krosno—Zakliczyn. Dunaj, 18. decembra. Uradno se razglša: Porazene ruske glavne sile se zasledujejo na celi čez 400 km dolgi črti od Krosnega do izliva Bzure. Včeraj je bil sovražnik vržen tudi iz njegovih postojank na severnem predkarpatskem ozemlju med Krosnom in Zakliczynom. Ob spodnjem Dunajcu so zvezne čete v boju s sovražnimi zadnjimi četami. Na južnem Poljskem se vrši prodiranje brez večjih bojov. Piotrkow je bil predvčerajšnjim zavzet od c. in kr. pešpolka Viljem L., nemški cesar in kralj pruski številka 34, Przedborz pa včeraj od oddelkov pešpolka št. 31. Hrabra przemyslska posadka nadaljuje svoje boje v nadaljnjem trdnjavske predozemlju uspešno. Položaj v Karpatih se ni bistveno izpremenil. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, gen. major.

Piotrkow je glavno mesto istoimenske gubernije na Rusko Poljskem. Mimo mesta gre železnica Dunaj—Varšava. Mesto šteje okoli 35.000 prebivalcev. Pod Jagelonci so tu zborovali poljski državni zbori in bili kronani poljski kralji. Piotrkow je bil do zadnjega časa sedež ruskega glavnega poveljstva.

Przedborz leži kakih 50 km jugovzhodno od Piotrkova ob reki Pilici. Mesto, ki šteje 8000 prebivalcev, je važno križišče cest v Nowo Radomsk in Konsk.

Iz bojov v Karpatih. Z bojišča v Karpatih poroča „Grazer Volksblatt“: Cer-niranje Perzemysla in preložitve obrambne črte pred Krakov je zahtevala, da smo Bukovino začasno prepustili Rusom. Gotovo je tudi bilo, da se bodo zopet pričeli boji v Karpatih. Sedaj v komitatih Saros in Zemplin ni nobenega Rusa več. Novi boji se pa razvijajo v komitatih Bereg in Marmaros. V komitatu Bereg se že nekaj dni vrše boji, in sicer v dolinah rek Ve-zerszalla, Voloc in Zanka. Rusi so mogoče tu nasproti našim četam v številni premoči, vendar je pa taktična premoč na naši strani in tako se nam je posrečilo Ruse zadržati. V nekaterih delih komitata Marmaros smo že prišli v ofenzivo.

Odločitev pri Limanovi padla vsled ponočnega napada naših čet. Vojni poročevalci poročajo: Obiskali smo zahodno-gališka bojišča, kjer je bila pri Limanovi ruska ofenziva po osemdnevnem boju zlomljena. Rusi so izgubili neizmerno veliko mrtvih in ujetnikov. Bitko je odločil ponočni napad avstrijskih čet na utrjene ruske postojanke. Naši vojaki so šli nad sovražnika s puškinimi kopiti. V Novem Sandecu, ki so ga naši zopet zavzeli, so bile naše čete z velikim navdušenjem sprejete.

Ruski napad v Šlezijo in Poznanjsko se spremenil v umikanje. Nemško uradno poročilo. Berlin 17. decembra. (C. kr. kor. ur.) Wolfv urad objavlja danes dopoldne:

Z vzhodne in zahodne pruske meje ni nič novega.

Ofenziva, napovedana po Rusih proti Šleziji in Poznanjskem, se je popolnoma ponesrečila. Sovražnikove armade so bile na celem Poljskem po trdovratnih, ljutih frontalnih bojih prisiljene, da so se umaknile. Sovražnik se povsod zasleduje.

V včerajšnjih in predvčerajšnjih bojih na severnem Poljskem je dovedla hrabrost zahodnopruskih in čeških polkov do odločitve. Sadovi te odločitve se še ne morejo pregledati.

Najvišje vodstvo armade.

Rusija mobilizira 10.000.000 rekrutov. Monakovo, 18. decembra. „Münchner Neueste Nachrichten“ poročajo: „Daily Telegraph“ poroča: Rusija je ukazala novo mobilizacijo, ki omogoči Rusiji, da v kratkem zopet razpolaga z 10.000.000 vojakov.

Novi boji z Rusi. Dunaj, 19. decemb. Uradno se razglša med drugim: Naše preko črte Krosno-Zakliczyn prodrle sile so zadle včeraj na močen odpor. Tudi na spodnjem Dunajcu so hudi boji. Ruske zadnje čete, ki se na zahodnem bregu reke žilavo vzdržujejo, so skoro popolnoma pregnane. V južni Poljski so bili boji pri zasledovanju sovražnika. Sovražnika smo brez izjeme vrgli nazaj. Naša že predvčerajšnjem zvečer v Jdrzejow (Andrejew) udrla kavalerija je dosegla Nido. Dalje severno so zvezne čete prekoračile Pilico.

S srbskega bojišča.

Piše v. kurat P. J. Žurga 6. dec. — Dela imam, hvala Bogu, silno veliko. Pišem v odlomkih, kadar mi dopušča pičli prosti čas. Evo, nekaj slik iz našega življenja in kraja.

V strelnih jarkih. Kadar mi je čas dopuščal, sem rad zapustil svoje, brlogu podobno stanovanje, da sem ogledal okolico in njene zanimivosti. Na takih izprehodih sem iztaknil marsikaj, česar drugi niso videli. Svarili so me vedno, naj ne hodim predaleč ter ne brez orožja. No, navadno je bilo vse varno. Nekoč sem si ogledal strelne jarke. Kadar vojaki naskakujejo, imajo vedno določeno daljavo, 50, 100, 300 korakov. Ko pretečejo to pot, se vržejo na tla ter začno hitro kopati kritje. V ta namen ima vsak vojak pri sebi lopatico. Pri tem opravilu jim dela kratek čas sovražno strelno orožje. Zemljo izkopavajo izpod sebe in jo mečejo vsak pred svojo glavo. Na isti način se zavarujejo tudi ob strani, ako jih pri delu nadleguje sovražnik od strani. Ako je sovražni ogenj močan in zahtevajo šrapneli in granate mnogo žrtev, si izkopljejo do 1 meter in pol globoka kritja. Zemljo nakopičijo ob jarku proti sovražnikovi strani, da so varni pred kroglijami. Jarki so široki navadno pol metra. Po takem jarku se lahko obide celo bojno črto. Kadar se je nadejati, da bo treba ostati v tem kritju dolgo časa, morda par dni, jarek lepo razširijo, pokrijejo z deskami in pol metra na debelo z zemljo, da se tako zavarujejo pred šrapneli in deloma tudi pred granatami. Po posebnem dohodnem jarku si prinašajo hrane, streljiva, lesa, slame in raznih drugih potrebščin. Dohodni jarek je izpeljan iz strelnega jarka v vijugasti črti do varnega kraja. Taki jarki so tudi za vozove, posebno za vojaško kuhinjo. Od sovražne strani na jarku ni videti družega, kakor nametana zemlja; zanimivejši pa je pogled v jarek od naše strani. Praktični vojaki so napravili celo stanovanje, zavarovano proti mrazu. Vse je celo pravilno zidano iz opeke, preskrbljeno z vrati, okni, pečjo in posteljo. Neko tako častnikovo stanovanje je bilo kar razkošno. Imelo je tri sobe. Strelna soba prva pri vstopu. Proti sovražni strani ima majhne line v višini nad glavo. Z opekami se lahko popolnoma zadelaajo. Spalnica, druga soba, ima prav čedno posteljo, s slamo nastlano jamo. Na sredi stoji primerna miza s stoli, v kotu majhna, železna peč. Na steni visi celo ogledalo, pod mizo pa

leži par pozabljenih tarokov (v dolgih dneh navadno opravilo). Na mizi stoji vaza (prazen sovražen šrapnel) s cveticami. Tretja soba-kopalnica, tla iz opeke, peč zidana, ob stenah obešala, za bano pa služi posoda, v kakoršni se zaklani prašiči šopajo. Zunaj pred stanovanjem je celo veranda s klopjo in umetnimi gredicami. Par korakov dalje je drugo stanovanje, in sicer ob močvirju. Vojaki so nasuli pot do otočka sredi močvirja in postavili klop, da je vse podobno bajni kitajski vili. Okrog močvirja stojijo nad meter debeli hrasti. Vojakom je bilo silno hudo, ko so morali zapustiti ta priljubljena jim stanovanja; šli smo dalje za sovražnikom. Podobna, le priprostejša so srbska kritja.

Srbi streljajo na žitno čistilnico.

Tu in tam je bilo med našimi ter Srbi le par sto korakov. Zato se je večkrat dogodilo, da so drug drugega kar ustmeno izzivali. Naš vojak natakne na bajonet hleb komisa in ga pokaže Srbom: „He, brate, imaš hleba? Evo ti ga, ajdi simo!“ Drugi zopet natakne kapo na bajonet in jo vzdigne do roba nad kritjem. V trenutku pade kakih deset strelav, in kapa je preluknjana. Naši se zakrohotaajo na ves glas, ker so Srbi mislili, da je pod kapo tudi glava. Vedno pride kdo na dan z novo zvijačo. Nekoč so naši privlekli v jarek žitno čistilnico. V šali so malce zavrtili kolesje. Ropotanje je mahoma izvabilo šrapnele in granate iz srbskih topov, hujših posledic ni bilo. Drugi dan so že na štirih krajih ropotale dozdevne strojne puške. Srbi so streljali nanje ko obsedeni, pa naših v jamah skritih nobenega ranili.

Kajpada si tudi Srbi privoščijo marsikako šalo, s katero naše potegnejo.

Dva srbska topova med bojnim črtama.

Nekoč so naši silovito pritisnili na sovražnika, da se je moral naglo umakniti. Pisal sem že, da so Srbi v tej naglici pustili dva topa, ostala sta ravno v sredi med njimi ter našimi. Srbom sta se osamljena topa močno smilila, naši vojaki pa bi ju bili radi spravili v svojo družbo. Nevoščljivost zanju je bila velika, padel je vsak, Srb ali naš, ki se je upal na plano. Našim vojakom je bila obljubljena nagrada 2000 K tistemu, ki priveže vrv na en top. Nikomur se ni posrečilo, Srbi so streljali s hitrim ognjem tudi celo noč. Slednjič so na obeh straneh jeli kopati dohodne jarke do njiju. Oboji so bili že blizu, kopalo se je noč in dan. Nekoč pa so naši prijeli Srba od strani, moral se je umakniti in nam pustiti topa.

Med bojnim črtama po boju.

Drevje med obema sovražnim črtama je bilo docela zbito. V nekaterih krajih je bila jeklena toča tako huda, da se je podrlo več dm debelo drevje, samo od puškinih strelav. Kjer so pa gospodovali šrapneli in granate, so orjaški, debeli hrasti polomljeni kakor palčice in razcefrani v treske. Tla so razrita, ne toliko od šrapnelov, ti napravijo le majhno jamo, pač pa od težkih granat. Povsod vidiš jame, podobne lijaku, globoke do poldrugi meter in široke do dva metra. Okrog leži polno za lešnik debelih krogelj ter koscev granatove lupine. Navadne granate so 15 cm debele, lupina 2 do 4 cm. Vse to se razleti na drobne črepinje in ima grozen učinek. Tu in tam se dobe še cele lupine, niso popolnoma eksplodirale, podobne sodčkom, težke 15 — 20 kg.

Dasi v vedni smrtni nevarnosti so vojaki vedno dobre volje, polni smeha in humorja. Pozornost ti vzbude napisi nad kolibami v okopih, v vseh jeziki. V gotov kraj te pelje „Petrova ulica“, nad nizkim vhodom v stanovanje bereš: „Hotel Pri-pognise“, nad jamo, v kateri navadno igrajo, stoji „Monte Karlo“. „Hotel“ pri močvirju z lepim razgledom je „Miramar“, drugi zopet „Hotel pri strelcu“, pri „srbskem Petru“ i. t. d.

Junaški grob.

Med dvema orjaškima hrastoma vise venci, tu je grob. Okrog je iz navadnih vej precej okusno sestavljena ograja. Grob je obložen z rušami in po vrhu ornamentično okinčan z rdečimi jagodami raznih rastlin. Pri zglavju stoji iz prsti ter ruševja napravljen spomenik s križem pa čednim napisom. Na oglih stojijo štirje mogočni šrapneli s cveticami, na sredi groba izvotlena buča, v njej sveča. Od enega drevesa do drugega vise venci iz mahu. Tu počiva 12 naših junakov v enem grobu.

Srbske bombe.

Najstrašnejše srbsko orožje proti nam so bombe. Imajo podobo 12 cm visokih, 9 cm širokih ter 5 cm debelih steklenic iz jekla. Zgoraj se zapre z vijakom, ki pokriva bombino odprtino in vžigalnik. Napolnjena je ta stvar z ekrazitom. Kadar jo hoče napadalec uporabiti, vdari ž njo ob kako trdo stvar, da se vžge, in jo vrže proti sovražniku. Sam se urno vleže za kritje. V sedmih ali dvanajstih minutah se bomba razpoči. Učinek je strašen. Udje lete daleč okrog, po drevju obvisi čreva. Našel sem bil par takih bomb še nerabljenih in jih prinesel domov. Z velikim rešpektom so stopili vsi par korakov od mene. Eno sem vrgel daleč v Savo, drugo pa izročil vojaški oblasti, kjer so me tudi debelo pogledali. Je pa v resnici stvar silno nevarna. Če ti pade iz roke, ne dam za tvoje življenje več piškavega oreha.

V Belgradu.

Iz Belgrada piše 12. dec. — Že par dni smo v Belgradu. Dobro se nam godi, saj v primeri s prejšnjimi dnevi. Nastanjeni smo po najslavnejših hotelih, pa v mrzlih sobah in brez odeje, če si človek sam ne poišče kaj odeji podobnega. To Ti rečem, Belgrad je bil in je gotovo še bogato mesto. Le deloma je poškodovano po naših granatah. Kakšne strašne učinke povzročajo ti želodje, se lahko vidi na nekaterih krajih. Ako pade na tlakovan trg, naredi samo majhno luknjo, toda eksplozija pod zemljo in po kanalih je taka, da se privzdignejo celi oddelki tal. Ako pade na trdo zemljo, gre do 5 m globoko in raznese zemljo lijaku podobno 7 do 8 m na široko. — Ogledal sem si tudi trdnjavo Kalimegdan. Bila je strogo zastražena. Ž njene najvišje točke sem fotografiral okoli. V trdnjavi se vidi orožje vseh časov, zlasti topovi, havbice, možnarji, mitraljeze in stare granate pa topovske bombe. Trdnjava ima mnogo sledov naše artiljerije, vendar je kot trdnjava pravzaprav nepoškodovana. Trdnjava je namreč vsa pod zemljo. Kar je je zunaj, je le finta, da moti napadalca. Ko bi je ne bili dobili z obkoljenjem, bi stala skoraj gotovo mnogo tisoč žrtev. Pri obleganju so delovali tudi naši 31 cm topovi. Njih učinek in vso storijo mi je pripovedoval stotnik, ki je bil vodil streljanje. Razgled s trdnjave je nepopisno lep. Mesto je še lepo ohranjeno. Ropanje je pod smrtno kaznijo prepovedano. V mestu sem naletel na Slovenca. Nekoč sem stal pred prodajalno kruha in opazoval množico, ki se je tepla in davila, kdo bo prej dobil kruha, našega komisa, predno ga bo zmanjkalo. K meni pristopi bradat mož in začne po nemško pogovor o belgrajskih razmerah. Nadaljevala sva po srbsko, končala slovensko. Bil je mizar od Litije, ki je že 10 let v Belgradu. Popisoval mi je strašne dneve obleganja. — Tu rabimo oboji denar, srbski denar ima po avstrijski odredbi le polovično vrednost, toraj dinar je sedaj po naše vreden le pol krone. Draginja je silna. Kruha se za dober denar komaj kaj dobi. — Vsem vesele praznike!

Turška vojska.

Angleško-francosko brodovje pred Dardanelami. Basel, 18. decembra. (Kor. urad.) Iz Aten poročajo, da je angleško-francosko brodovje, ki je blokiralo Dar-

danele, bilo sestavljeno iz šestih drednoughtov, štirih angleških in treh francoskih križaric, dveh francoskih polagalcev min, osmih angleških rušilcev, štirih francoskih torpednih čolnov in številnih prevoznih ladij. Poveljeval je nek francoski admiral.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

6000 Nemcev napadilo 15.000 Francozov. Berlin, 17. decembra. (C. kr. kor. ur.) O zmagi na kopnem, ki so jo priborili nemški mornarji, poroča „Kreuzzeitung“ iz velikega glavnega stana 16. decembra: 11. decembra 1914 je nameravala prodreti cela francoska divizija pri Lombardzide, severno od Nieuporta. Enajst bataljonov mornariške artilerije in mornariške pehote je prehitelo sovražnika in so prodirali z naskokom. Neki mornariški pehotni bataljon z razvito zastavo je napadel močno francosko postojanko. Po krvavem boju je 6000 naših mož poglavo 15.000 Francozov v beg. Francozi so pustili veliko število mrtvih in ranjencev na bojišču. Izgubili so tudi 500 ujetnikov, med njimi veliko častnikov.

Nemci odbili francoske napade in vjeli 1200 sovražnikov. Berlin, 18. dec. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan 18. dec. dopoldne:

Boj pri Nieuportu stoji ugodno, a ni še končan.

Napadi Francozov med La Basseem in Arrasom kakor tudi na obeh straneh Somme so se izjalovili s težkimi izgubami sovražnika. Samo ob Sommi so izgubili Francozi 1200 vjetnikov in vsaj 1800 mrtvih. Naše lastne izgube tam ne znašajo niti popolno 200 mož.

V Argonih so nam naši lastni, dobro izvedeni napadi donesli 750 vjetnikov in nekaj vojnega orožja.

Na ostalih delih zahodne bojne črte se niso poročali posebni dogodki.

Ultimat Angleške Nizozemski.

Amsterdam, 12. decembra. Neprestano se širijo vesti, da bo angleška vlada poslala Nizozemski ultimatum, v katerem bo zahtevala prosto plovbo v izlivu Šelde, da lahko od morske strani prepodi Nemce iz Antwerpna. Tu so pripravljene, da bo tak ultimatum prej ali slej došel v Haag. Prepričani so pa vsi, da bo Nizozemska z vso odločnostjo odklonila angleško zahtevo.

Domače in tuje novice.

Iz ruskega vjetništva je pisal daljše pismo strokovni učitelj na Grmu, g. R. Zdošek. Sam se čudi, kaj da ga je v bitki pri Krasnem 26. avgusta ohranilo pri življenju. V dežju krogelj in šrapnelov je padel v nezavest in se je zbudil brez resnih poškodb še-le proti večeru ko sta mu dva ruska, sanitetna vojaka dala vode piti. Drugi dan ga je pregledal zdravnik, ki je našel le neznatne notranje poškodbe. Čez Zložov in Brody so ga z drugimi vjetniki vred prepeljali v Rovno in odtod v Kijev, kjer so jih razdelili po narodnostih. Slovence so spravili v Atkarsk, gubernija Saratov ob Volgi, kjer so bili natlačeni v bivših jetnišnicah.

Sredi septembra so jih pripeljali v Nikolajevsko stanico, v oblasti Vojne Donske, deželi kozakov ob Azovskem morju.

Zaposleni so s predpripravami za regulacijo reke Don. Delati jih ne silijo, a vsi radi delajo. Gospod Zdošek je zaposlen v pisarni z izdelovanjem načrtov za nasade. Stražijo jih kozaki, ravna pa z njimi prav uljudno in dobro. Hrane imajo dovolj. Baršč, meso in kaša vsaki dan.

Padel je na jugu Jože Luzar, posestnik v Gaberju št. 100. Kakor da bi slutil svojo smrt je še obpriliki, ko je stražil most v Rosalnicah, prosil svojega

(brusniškega) župnika, „ako bi padel, prosim, skrbite za otroke“!

Za ranjence smo nabrali v Stopičah 540 l vina, kojega smo razdelili med ljubljanske ter novomeško-kandijanske ranjence.

Dolenjski ranjenci: Josip Judnič, poslovodja pri lesni tvrdki Javornik v Kandiji, je bil v Karpatih ranjen v levo roko. Kakor piše svojemu rojaku, se zdravi zdaj v Kašavi na Ogrskem. — Martin Režek, 27. bramb. pešpolk, o katerem ste v „Novicah“ že poročali, kako je bil ranjen v Galiciji in da se je zopet vrnil, je zdaj najbrž v Karpatih ozebel ter se nahaja v vojni bolnici Ruttki pri Trenčinu na zgornjem Ogrskem. — Istotako je nekje v Galiciji ozebel Karol Povše, posestnik v mirnapeški občini.

Franca Muška iz Toplic, ki služi v 17. pešpolku, so ljudje že tudi splošno imeli za mrtvega. Toda, dopisnica, ki jo je poslal svojim starišem, dokazuje, da še živi in da je najbrže v jetništvu. Prepis dopisnice je sledeči:

„Ljubi ate in mama!

Oljemburk, Azija, 1. dec. — Mnogo srčnih pozdravov Vam pošljem. Dam Vam vedet, da sem še pri življenju. Ob enem Vam tudi voščim vesele božične praznike, da bi jih v najboljšem zdravju in veselju obhajali. Seveda jaz ne vem, kakšne bom imel jaz. Toraj Vam in sestri od srca želim vse dobro. Bodite pozdravljeni in nič žalostni; to je moja iskrena želja za Vas. Na svidenje! Vaš hvaležni sin Franc.

Pogreb g. kaplana Rakovca. V Metliki je bil dne 16. decembra pokopan tamošnji g. kaplan Francišek Rakovec. Bil je to lep pogreb. Natlačeno polna cerkev občinstva bilo je pri sv. maši, ki je nato krsto spremljalo na pokopališče. To je znamenje, kako zelo je bil rajni gospod Franc priljubljen Metličanom. Bil je pa res rajni blag duhovnik, prijazen do vsakega človeka. Njegova zguba je tembolj občutna, ker je moral tako mlad, komaj 38 let star, v hladni grob. Naj v miru počiva!

Umrli je v bolnici v Bos. Brodu vsled zadobljenih težkih ran, dne 12. decembra Anton Šimec iz Stopič št. 9.

Smrt na bojišču sta našla na severu Janez Šlekovec iz Hrušice pri 17. pp. in Janez Kastelic iz Plemberka stev. 6. pri 27. domobr. pp.

Sneg je ponoči med 22. in 23. dec. pobelil tudi po dolinah. Na Gorjancih pa še prej, na Vahti ga je toliko, da sejmariji, namenjeni v Črnomelj, niso mogli naprej ter so se vrnili v mesto.

Papež za avstrijske sirote. Rim, 18. decembra. Papež je daroval za avstrijske in ogrske sirote 100.000 lir.

Ne pojte pesmi sovraštva. Vladni „Fremdenblatt“ piše: Ne pojte pesmi sovraštva. Take pesmi so tuje avstrijskemu duhu. Mi se ne bojujemo iz sovraštva, ampak proti sovraštvu, bojujemo se proti zavisti in verolomnosti, ki sta po svetu užgali plamen, bojujemo se za čast in pravico, za domovino, nravnost in kulturo se hočemo bojevati s čisto vestjo in s čistim srcem. Zato pa si moramo ohraniti v srcih ljubezen, kakor jo nosi naš cesar celo življenje v svojem srcu, kakor jo posvedočuje naša hrabra armada, ki daje lačnemu sovražniku kruha v strelnih zakopih, ljubezen, ki smo je vsi potrebni, da bi vzlic vsem skrbem in težavam z zaupanjem in odločnostjo izvrševali vse svoje dolžnosti. Ne zastrupljajte duš z mislijo na sovražstvo in na maščevanje. Mi si hočemo izvojevati mir, zase in za prihodnji rod, a kakor avstrijski vojak ni bil nikdar grozovit, tako si moramo tudi vsi drugi ohraniti avstrijsko srce in tudi v sovražniku videti človeka. Zato nam pesmi sovraštva ne ugajajo. Borimo se za mir na svetu. Naj bi nam bil kmalu vrnen.

Pošljite svoj naslov v svrhu važnega sporočila „Srečkovnemu zastopstvu 13“, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Nevidni zrakoplovci. Danski listi pišejo: Nemški zrakoplovec se je prikazal

nad Commercy in vrgel bombo na kolo-dvor. Ko se je nekaj letalcev dvignilo, da bi ga ujelo, je izginil. Francoski listi pripominjajo, da se nemški zrakoplovci poslužujejo nove iznajdbe, marveč priprave na letalih, s pomočjo katere napravijo velike oblake dima. Ako jih sovražnik začne zasledovati, morejo v teh oblakih izginiti in trenutno postati nevidni.

Cene krompirju. Najvišje cene krompirju v veletrgovini je določila vlada: Na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem so določene cene za izbran krompir 100 kg 10-50 kron; neizbran krompir 6-50 kron.

Politične deželne oblasti so pooblašene, da določijo najvišje cene krompirju v mali trgovini. Lastnike zaloga krompirja lahko deželna politična oblast pozove, da dobavi krompir, po določenih najvišjih cenah, v kolikor ga ne potrebuje za lastno uporabo.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Sporazum Bolgarije in Rumunije. Budimpešta, 16. dec. „Pesti Hirlap“ poroča iz Sofije: Rumunski poslanik v Sofiji se že več dni razgovarja z ministrskim predsednikom Radoslavovom. Dogovori so baje dosegli pri zadnji konferenci uspeh. Razgovori so imeli baje namen, da se obe državi združita za enotno postopanje proti trajnim posilnim poizkusom neke velesile.

Take šale zbijajo pri naborih. Humor ne zapusti naših črnovojnikov niti pri naboru. Dunajski N. W. J. prinaša par takih dokazov z naborov: Neki črnovojenik se hoče zmazati, da sliši slabo. Dobro, tedaj vas damo k težkim topovom, tam itak ne smete preveč slišati,“ odloči zdravnik. Drugi nabornik pravi, da sliši le na eno uho. „Na katero“ vpraša zdravnik. „Na levo.“ „Tauglich“ mu zavpije zdravnik v desno uho. — Tudi oči igrajo veliko vlogo. Neki nabornik trdi, da je zelo kratkoviden. „Tauglich, greste v prve vrste,“ razsodi zdravnik. Drugi je zopet dalekoviden, zato pa je potrjen k zrakoplovcem. Največjo vlogo pa igrajo notranje bolezn. Jeden nabornik je trdil, da ima hudo srčno napako in da ni za nobeno vojaško službo. Zdravnik ga dolgo in natančno preišče, pa ne najde ničesar. Tedaj vpraša nabornika, kateri zdravnik da ga je zdravil. Nabornik mu imenuje zdravnika, nakar mu da zdravnik roko in pravi: „Čestitam, imeli ste izvrstnega zdravnika, popolnoma Vas je ozdravil.“ — Kmet iz Galicije pride k naborni komisiji. Nekoč je slišal, da prepreči „Plattfuss“ potrditev. To si je zapomnil in s tem si hoče pomagati pri naboru. Zdravnik ga vpraša, če ima katero bolezen. Kmet se prime za grlo, začne milo stokati in pravi, da ga boli „Plattfuss“. Odločni „Tauglich“ ga pouči, da ga je polomil. Poljski žid pride pred komisijo. Zdravnik ga vpraša, če mu kaj manjka. „Nič“, odgovori žid, ali ne vzemite me, ker kamor pridem tam je smola.“

— To so anekdote, ki jih prinaša dunajski list, v resnici pa pri naboru že malo drugače in zdravniki se potrudijo, da vestno pregledajo nabornike, v kolikor jim to dopušča kratki čas.

Vojne vraže. — Tudi za časa vojne cvete babjeverstvo. Ali pravilneje rečeno, v slabih časih se verjame še prav posebno vsaki oraži. Pa to ni čudno, saj ni tako smelo izmišljene vesti, da ji ne bi verjeli ljudje, samo, da je v časopisu. — Tako je nedavno krožila po listih vest, da se bori z Angleži proti Nemcem tudi indijanski fakir, ki je popolnoma neranljiv. Kroglja mu leti okoli glave in za nič na svetu ga ne zadene. Bajoneti in sablje odlete od njega, kakor da bi bili iz gumija, in z granatami se igra kakor z žogami. Skratka, fakir je neranljiv. Ali Angleži imajo le enega samega takega fakirja — in to je presneto malo. — Na Francoskem se zopet piše o — govoricu topov. Med starejšimi topničarji je razširjeno mnenje, da žalostno tuljijo topovi na predvečer nesrečne in krvave bitke. Čisto jasno so slišali tudi sedaj celí oddelki žalostno kovinsko tuljenje topov. Enake vraže so razširjene po Alzaciji. Po vsaki bitki kliče neznan, tajinstven glas iz oblakov, koliko je padlo Nemcev ali Francozov. Če so pa številke tudi prave, o tem molče viri. — Da se prikazujejo na bojišču tudi že davno umrli generali, je jasno. Joffru daje navodila Napoleon I., Nikolaju Nikolajeviču pa general Skobelev. Čudno je le to, da vidijo prikazni generalov le ljudje, ki ostanejo doma. — Na Kavkazu kupujejo žene suknje vojakov, ki so bili najmanj trikrat že v boju. V te obleke se oblečejo dvakrat na mesec pred solničnim zatonom in to prinaša — prestobo v zakonu. Občudovanja vredna vraža! Samo da bi danes ne pomagali niti kupi uniform, kaj še-le ena suknja. — Tatovi kupujejo krogelje, ki so obtičale vojakom v dlani. Če imajo take krogelje pri sebi, potem jih nikdar nihče ne zasači in potem lahko krađeje nemoteno. En poglavar tatov je nosil pri sebi 20 takih krogelj in to mu je pomagalo, da je dobil sedaj 10 let ječe. — Lepa vraža je razširjena pri prostih ženicah v Litvi. Matere, ki imajo sinove v vojni, se zbirajo v priprosti koči in tam negujejo zapuščene in pohabljenе otroke z vso nežnostjo. Prepričane so, da je to nežno negovanje otrok koristno njihovim sinovom in da jih to ubrani pred smrtjo. — In končno je še vraža ljubiteljev dolgih požirkov. Ti so sedaj v permanenci. Prepričani so, da morajo piti, če pride slaba vest in da morajo piti, če pride dobra vest. Pijejo torej vedno. Pri tem se pa jeze na ljudi, ki zahajajo v koncerte in v gledališče, ker da niso dosti iskreni in domoljubni.

Protiofenzivo

v Srbiji so začele po poročilu „Tagespost“ naše čete na jugu.

Petrolej ni dražji

če mu primešaš „SVEALIN“, ki se dobiva za malo novcev v knjigarni Urb. Horvat-a v Novem mestu. „Svealin“ daje čudovito krasno belo luč in je poraba petroleja za 30 odstotkov manjša.

Posledice evropske vojske v Ameriki.

Kako žalostno se godi našim rojakom v Ameriki vsled evropske vojske, posnamemo iz naslednjih pisem.

Slovinci povsod zvesti Avstriji.

Pozdravljam domovina te,
O moja Avstrija.
Dežel enakih tebi se
Na zemlji ne dobi. (Narodna.)

Predragi rojaki, zlasti Vi, Belokranjci! Kdo si pač ne predočuje, kako težko čaka rešitve jetnik, ki je prišel po nedolžnem v ječo? Istotako se meni sedaj godi. Mnogovrstni spisi in potopisi, katere sem nabral

in jih nameraval osebno izročiti uredništvu „Dol. Novic“ že v avgustu, morajo ostati nenatisnjeni, ker mi je nemogoče iti domov. Ker pa sem prepričan, da v domovini dobite malo novic iz Amerike, zato želim, da bi „Dol. Novice“ natisnile vsaj nekaj novic od tukaj.

Odkar je izbruhnila vojna v Evropi, je večina tovarn zaustavljenih. Število brezposelnih je na milijone. Draginja je od dne do dne večja. Ljudstvo je vse zbegano in nezaupno zre v negotovo bodočnost.

Naši vojaki-rezervisti so se skoro vsi naznanili pri konzulih in so pripravljani iti v boj za cesarja in domovino; toda žalibog, to je nemogoče. Dne 4. oktobra je bil dan molitve za mir v Evropi razglašen in ukazano po tukajšnjem predsedniku. Tega dne so bile vse cerkve vseh veroizpovedanj natlačeno polne; milijone ljudij je prosilo Vsemogočnega, da ustavi grozno vojskovanje in prepričan sem, da je tudi tisoč slovenskih src vzdihovalo istočasno k Bogu za srečen izid vojske za Avstrijo.

Slovinci, kakor tam v vojski, tako tudi tu v Ameriki, so vsi navdušeni za našo milo Avstrijo. Le par tukajšnjih listov poskuša nam izdreti to domoljubje; toda tega nikoli dosegle ne bodo. Pravijo, da če bi bilo doma dobro, ne bi šli v Ameriko itd. Na tem mestu jih lahko vprašam: Ali smo sami Slovenci v Ameriki? Ali ni Amerika podobna pravemu pravcatemu starodavnemu Babilonu? Po svojem potovanju po Ameriki sem se prepričal, da je na tisoče Slovencev tukaj, ki bi imeli boljše življenje v domovini, kot ga imajo tukaj. Kdo prešteje vse one, ki preklinjajo onega, ki je prvi prišel v Ameriko? Koliko je pohabljenih v teh tovarnah in rudokopih? A koliko jih krije tujja črna zemlja, ki so bili ubiti v tukajšnjih tovarnah in rudokopih, ki bi se še veselili življenja v domovini? — Pisatelji in uredniki zgoraj omenjenih listov nadalje cikajo, češ, koliko Slovencev bo padlo v vojni. Zopet jih vprašam: Ali so sami Slovenci v vojski? Ali ni skoro vsa Evropa tam? In, ali ni Avstrija opravičena se bojevati, dočim njo drugi po krivici napadajo.

Ne dvomim, da so onim pisateljem, kateri tako pisarijo zoper našo domovino, avstrijska tla postala prevročna, in zdaj se jim godi kot onemu, ki pade v jamo in hoče še drugega potegniti za sabo. A bodi jim tukaj povedano, da čim več pišejo, tem več si nasprotnikov napravijo. Toliko za sedaj; pozneje še več!

Avstrijski državljan.

Dopis iz Chicago III.

Tukaj v Ameriki je sedaj tako slabo, kakor je bilo leta 1893—94. Tovarne ne delajo dva do tri dni na teden; dosti jih ne dela celo nič. Ljudje so lačni, posebno familije. Ljudje se tepo po cesti in kradejo, kar morejo. Kaznilnice so polne ljudstva. Beda in nevolja je nepopisna v Ameriki. Po deveti uri zvečer je nevarno iti po cesti; zakaj lopovov, roparjev in hudo delcev sploh so polne ceste. To je vse posledica nesrečne vojske v Evropi. Sedaj ljudje niti denar ne morejo poslati domov; sedaj, kjer si, tam si, če ti je dobro, ali pa zlo.

Andrej Sladich.

Razglas o dajanju pojasnil o naslovih za vojno pošto.

1. Glavni pogoj za neovirano odpravljjanje vseh pošiljatev vojne pošte je, da se navede pravilna (pristojna) številka urada vojne pošte, kateri pripada adresat.

2. Vsako poveljstvo, vsako vojaško krdelo, vsak zavod ter vsaka posamezna oseba armade v vojni je odkazana uradu vojne pošte z določeno številko.

3. Ako se izpremeni razvrstitev formacij ali ako dobe osebe povelje drugim itd., se seveda večinoma izpremeni tudi pristojna številka urada vojne pošte prizadetih oseb.

4. Da se pošiljačem pošiljatev vojne pošte — ki ne vedo pristojne številke urada

vojne pošte, kateri pripada prejemnik — da prilika v takih primerih poizvedeti pristojno številko urada vojne pošte, je vojno ministrstvo v sporazumu s c. kr. ministrstvom za deželno bran in s kralj. ogr. ministrom za deželno bran ustanovilo naslednje urade za pojasnila, in sicer:

a) Pri stalnih nadomestnih krdelih vseh čet in zavodov c. in kr. vojske, c. kr. in kr. ogr. deželne brambe ter pri c. kr. črnovojnih okrajnih poveljstvih in kr. ogr. črnovojnih poveljstvih, potem

b) pri c. in kr. vojaških poveljstvih v Moravski Ostravi, na Dunaju, v Gradcu, Budimpešti, Požunu, Kaši, Munkaču, Temšvaru, Pragi, Litomericah, Nagyszebenu, Zagrebu, Insbruku, Sarajevu in Mostarju, nadalje

c) pri kralj. ogr. distriktnih poveljstvih deželne brambe v Budimpešti, Segedu, Kaši, Požunu, Kološvaru in Zagrebu.

5. Vprašanja o naslovih za vojno pošto je naslavljati načeloma na stalna nadomestna krdelca (t. j. nadomestni bataljon, nadomestna kompanija, nadomestna baterija, nadomestni eskadron, nadomestni depot) tistega vojaškega krdelca (tistega zavoda), oziroma na tisto črnovojno (okrajno) poveljstvo, h kateremu je ob mobilizaciji odrinil dotičnik, čigar številka urada vojne pošte se zahteva.

Ako to iz kateregakoli razloga ni mogoče, je vprašanje nasloviti, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah c. in kr. vojske, c. kr. deželne brambe ali c. kr. črne vojske, na bližnje poveljstvo v točki 4 pod b) navedenih vojaških poveljstev, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah kralj. ogr. deželne brambe ali kralj. ogr. črne vojske, pa na bližnje poveljstvo v točki 4 pod c) navedenih distriktnih poveljstev deželne brambe.

Popraševati se sme pri vseh prej imenovanih poveljstvih, krdelih in zavodih samo pisмено in po pošti. Za to je uporabljati frankirane dopisnice z odgovorom.

6. Na dopisnici I (vprašanje) je navesti:

a) šaržo in ime tiste osebe, katere naslov za vojno pošto se zahteva;

b) vojaško krdelo (t. j. polk, bataljon, divizija), oziroma zavod, nadalje pododdelek (t. j. kompanija, eskadron, baterija), pri katerem je uvrščen dotičnik.

7. Na dopisnici II (odgovor) je namestiti naslov tiste osebe, kateri se naj pošlje odgovor.

8. V točki 4 oznamenjena vojaška poveljstva, krdelca in zavodi imajo primerno napotilo. Pripomniti se pa mora, da traja precej časa, preden naznani armada v vojni izpremembe v pristojnih številkah urada vojne pošte stalnim nadomestnim krdelom in črnovojnim (okrajnim) poveljstvom za seboj, in zato ni nemogoče, da izjemoma ta ali drugi naznanjeni naslov za vojno pošto že ni več pravilen ob času, ko ga naznani dotično vojaško oblastvo.

Gospodarstvo.

Za zgled.

Kdor se pelje iz Novegamesta proti Ljubljani z dolensko železnico, lahko opazi na progi dve stvari, ki sta za vsakega kmetovalca zanimivi in posnemanja vredni. Nasproti Gor. Kamenc leži na levi strani železnične proge na malem pobočju njiva, ki je bila v zadnjem času očiščena od kamenja. To kamenje leži v več kupih in sicer na tistih mestih, kjer se je trebilo iz zemlje. Vse skupaj izgleda, kakor bi hotel gospodar svojo lepo očiščeno njivo na ogled postaviti vsem, ki se mimo vozijo. V resnici je vsa slika taka, da je je človek vesel, da jo rad pogleda in da more spodbujati vsakega, ki se mimo vozi k posnemanju.

Koliko sveta bi se dalo na ta način pri nas izboljšati! Ako bi se vsako leto po teh kamnitih krajih le nekaj malega storilo, bi se lahko vrednost naših njiv in

drugih zemljišč močno dvignila. Ta njiva je sedaj, ko je očiščena, gotovo za 100 K več vredna. Za koliko bi se dala zemljiška glavnicca pri nas še izboljšati oziroma povečati, da bi se naši gospodarji poprijeli trebljenja. Vsako leto bi se dalo nekaj kamenja odstraniti in v desetih letih bi izgledala naša kamnita zemljišča vse drugače kakor izgledajo danes. Povzdignila bi se rodovitost zemlje in s tem vred tudi njena vrednost!

Pa še nekaj drugega pade to pot v v oči na tej progi. Če se pripelješ na postajo Velika Loka, opaziš nasproti kološvaru kos travnika, ki je pognojen s hlevskim gnojem. Ta pogled navdaja človeka tudi z veseljem zadovoljstvom in z novimi nadejami. Kako lepo zeleni na tem mestu travnik in kako pusta in mrtva je ruša kraj njega in po ostalem travniku. Kakor noč in dan se loči ruša na pognojenem in nepognojenem mestu. Človeku se zdi, kakor da gleda na zelene travnike planinskih dežel, kjer so travniki tudi čez zimo tako živi kakor n. pr. zimska strn po naših njivah. Tudi ta slika, ki se odpira našim očem, mora vžigati in vnemati k posnemanju!

Da je po naših travnikih ruša tako rjava in mrtva čez zimo, prihaja odtod, ker je sestradana, ker ji manjka moči in življenja. V tem listu smo že večkrat podarjali, da je treba na travnike tudi nekaj hlevskega gnoja in da je prav takemu gnojenju največ pripisati, ako imajo po planinskih deželah tako lepe in bogate košnje.

Če nam je dosedaj manjkalo gnoja za naše skromne travnike, ga moramo pa več pridelati. Nekaj gnoja bi moralo priti vsako leto na travnik, saj toliko, da bi se lahko saj četrtina, še bolj pa tretjina travnika redno pognojila. Na ta način bi se rodovitost in vrednost naših travnikov močno povzdignila.

Ob progi se vidi, da so travniki tudi marsikod drugod gnojeni s hlevskim gnojem, ali tako očitnega in lepega vspaha za sedaj ni bilo drugod opaziti. Pripisati je to dosti zgodnjemu gnojenju pri Veliki Loki.

Gospodarji! Skrbimo tudi drugod, da se bo po naših krajih bolj in bolj širilo trebljenje njiv od kamenja, na travnikih pa gnojenje s hlevskim gnojem. Na ta način bomo rodovitost kamnitih njiv in naših travnikov za mnogo izboljšali.

Rohrman.

Gospodarske drobtine.

Naročilo na modro galico, ki jo oddaja kmetijska družba in Ljubljani, je treba že sedaj izvršiti. Za okoliš kmetijske podružnice novomeške so naprošena vsa županstva, da zbirajo tudi letos naročila, le s to razliko, da je treba naročeno galico naprej plačati. Galica se bo oddajala v sodčkih po 250 kg. Naj jo tedaj naši vinogradniki v teh množinah skupaj naročujejo. Opozarjamo na članek v štev. 37 „Dol. Nov.“ „Vinogradniki, preskrbite

se pravočasno z modro galico“, ki ga objavlja kmetijska družba in pozivljemo naše vinogradnike, da skrbje že sedaj za potrebno galico, ker jo spomladi ne bo dobiti.

Oddaja plemenih prasēt. Na kmetijski šoli na Grmu se iz ondotne prašičerejske postaje odda večje število plemenskih prasēt, t. j. mrjascev in svinjic v starosti 8 do 10 tednov. Cena jim je po 1 K 80 h kilo žive teže. Kdor želi dobiti praseta iz ondotne reje, naj se oglasi pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu.

Kmetijsko-nadaljevalni tečaj na Grmu se letos ni otvoril, ker se je priglasilo samo 10 mladeničev iz novomeške okolice. Kakor je iz vsega tega povzeti, se naši stariši vse premalo brigajo za nadaljno strokovno izobrazbo svojih otrok. Kajti le temu dejstvu je pripisati, da se niso odzvali vabilu, ki jim je došlo od strani naših župnih uradov.

Listnica uredništva:

G. B. S. v Kandiji: Vaš članek zaradi praznikov za to številko prepozno. Prihodnjic.

Dražbeni oklic.

E 440/14
12

Vsled sklepa z dne 14. decembra 1914, opravilna številka E 440/14/12, se prodajo dne 15. prosinca 1915 dopoludne ob 9. uri na licu mesta na javni dražbi: Vlož. št. 76 kat. obč. Polhovca, obstoječe iz hiše, svinjakov, gospodarskega poslopja, 6 njiv, vinograda, gozda, vrta in solastniške pravice, in vlož. št. 568 kat. obč. Gor. Orehovica, obstoječe iz zidanice, hrama, 1 travnika in 1 vinograda.

Cenilna vrednost je 7496 K in najmanjši ponudek je 5007 K 98 v. K vlož. št. 76 spadajo tudi pritlikline v vrednosti 30 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 14. decembra 1914. 117

Lahka dobra zimska služba

za mladino, za na dom ter osebe obojnega spola že od 14 let naprej si lahko zaslužijo pod jamstvom 20—30 vin. na uro. Delo je lahko in brez posebnega znanja. — Kdor želi imeti pojasnila, poduk in vzorec od dela, naj pošlje 60 vin. v znamkah, kateri znesek zadostuje tudi za nadaljno pripravo tega dela.

114 Jakob Pučko, Hodoše-Ptuj.

OGLAS. 116-3-1

Sporočite nam svoj naslov!

Takoj nato prejmete od nas brezplačno navodilo, kako utegnete dobiti

dne 2. januarja

60.000 kron

in dne 15. januarja

100.000 frankov

vrhu tega pa tudi še 4000 frankov

popolnoma zastonj.

Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

šprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/100

1-0-38

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.